

Ключові слова: економічна безпека, кіберпростір, цифровізація економіки, кібербезпека

Ключевые слова: экономическая безопасность, киберпространство, цифровизация экономики, кибербезопасность.

Keywords: economic security, cyberspace, digitalization of the economy, cybersecurity.

Котлубай Вячеслав Олексійович

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри національної економіки,
кандидат економічних наук, доцент

Редіна Євгенія Валентинівна

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри національної економіки,
кандидат економічних наук, доцент

**ПЕРЕДУМОВИ СТВОРЕННЯ ЦИФРОВОЇ ВАЛЮТИ
В УКРАЇНІ**

За останні кілька років ставлення центральних банків у світі щодо цифрової валюти кардинально змінилося. Так, на підставі опитування проведеного Bank for International Settlements, за останні три роки кількість центральних банків світу залучених до пілотного проекту створення цифрових валют склало близько 80%, на сукупну долю яких припадає майже три чверті світового населення та 90% глобальної економіки.

У 2020 р. Китай, Південна Корея та Швеція проводили експерименти з впровадженням цифрової національної валюти. Також, про можливий випуск національної цифрової валюти і початок експериментів з цифровим євро оголосив Європейський ЦБ, емітент другої за значимістю валюти в світі [1].

Однією з головних причин зміни думки центральних банків щодо впровадження власної цифрової валюти є створення приватних проєктів, таких як Libra (криптовалюта Facebook),

які в змозі створити конкуренцію центральним банкам і підірвати грошовий суверенітет цих країн. Це призвело до того, що криптовалюта Facebook зіткнулася з хвилею критики від влади Великобританії, Німеччини, Італії, Канади, США, Франції та Японії. У зв'язку з чим, керуюча нею асоціація Libra Association, в яку входять більше 20 компаній і організацій, збирається змінити свою стратегію, перетворивши Libra в платіжну систему, в якій буде впроваджена підтримка доларів і євро [2].

На сьогоднішній день, пандемія коронавірусу здійснила широкомасштабний вплив на поведінку домогосподарств і компаній щодо платежів. Значно посиливши популярність онлайн-платежів і безконтактних платежів, тим самим збільшивши попит споживачів на швидкі, низьковитратні та надійні грошові транзакції. У зв'язку з чим, глобальна економіка сьогодні потребує впровадження відповідних платіжних інструментів, за допомогою яких можна здійснювати розрахунки швидко, недорого і без зайвих посередників, таких як Visa або Mastercard.

Сьогодні цифрові валюти вже глибоко проникли в світ геймінга. За рахунок ігрових токенів можна купувати квитки на змагання, оплачувати нові версії ігор, купувати товари і певні можливості для комп'ютерних ігор. Це говорить про те, що популярність криптовалюти в геймінговій індустрії буде тільки зростати. Одна з причин, завдяки якій геймери тяжіють до блокчейну, полягає в тому, що, на відміну від традиційних ігор, середа блокчейн дозволяє гравцям отримати справжнє право володіння своїми ігровими предметами. Це означає, що ігри, створені на блокчейн з використанням NFT-токенів, створюють інноваційну економічну систему, яка дозволяє гравцям заробляти реальні гроші під час гри. Обороти такої системи, за попередніми оцінками, становить близько 370 мільярдів доларів [3].

Необхідно зазначити, що при описі цифрових грошей часто вживаються терміни «цифрова валюта» та «криптовалюта». Слід розуміти, що це не зовсім тотожні поняття.

Так, цифрова валюта – це гроші, які використовуються в інтернеті та існують тільки у віртуальному форматі, вони не мають фізичного еквівалента в реальному світі. У той час як криптовалюта – це різновид цифрової валюти. Це актив, який використовується в якості засобу обміну і вважається надійним, тому що в його основі лежить криптографія.

Незважаючи на те, що криптовалюта це тільки різновид цифрової валюти, існує ряд критичних відмінностей однієї від іншої. Так цифрова валюта, на відміну від криптовалюти, централізована. Тобто існує певна група людей і мережа комп'ютерів, які контролюють мережеві транзакції, також цифрова валюта потребує повної ідентифікації користувача. В той час як криптовалюта забезпечує більшу анонімність та транзакції з криптовалютою більш прозорі ніж у цифровій валюті [4].

Головними причинами чому центральні банки в світі розглядають можливість впровадження цифрових валют є:

- зменшення залежності від долара або іншої валюти;
- зниження вартості транзакцій і розширення можливостей для здійснення транскордонних платежів;
- цифрова валюта не витісняє інші форми грошей, наприклад, банківські депозити. Банкам потрібні депозити, щоб надавати кредити позичальникам;
- впровадження державної цифрової валюти може підвищити і спростити збирання податків – практично до 100%;
- держава отримає великий масив даних про своїх громадян і їх фінанси;
- впровадження цифрової валюти дозволить контролювати роботу держави, дозволяючи простежити, куди було витрачено кожен гривню / цент / юань [5].

В Україні питання про створення цифрової валюти було підняте наприкінці 2016 р. Українським центробанком розглядалася можливість випуску власної ЦВЦБ – е-гривні. Е-гривня повинна була стати цифровим еквівалентом готівки та обмінюватися без обмежень на готівкові або безготівкові гривні в співвідношенні одна до одної.

Вже у 2018 р. Національний банк України реалізував пілотний проект з випуску Е-гривні. В рамках цього проекту регулятор здійснював дослідження міжнародного досвіду, правових аспектів, макроекономічного ефекту та розглядав різні варіанти бізнес-моделі поведження Е-гривні в Україні [6].

За результатами пілотного проекту можна зробити висновки, що Е-гривня здатна в перспективі вирішити ряд питань:

- створити на території України новий, швидкий, економічний та зручний платіжний інструмент;
- оптимізувати тарифи та зменшити операційні витрати на проведення розрахунків;
- зменшити рівень використання готівки в країні;
- підвищити фінансову інклюзію (доступ населення до інноваційних фінансових продуктів і послуг) та рівень фінансової освіти громадян [7].

Проте перед Національним банком стоїть складне завдання: яку структуру CBDC (digital currencies of central banks) платіжної системи необхідно обрати.

На нашу думку, найбільш доцільною вважаємо «гібридну» або «опосередковану» платіжну систему, при якій роздрібні платежі обслуговують банки-посередники, але реєстр транзакцій веде центробанк, який також здійснює управління резервною технічною інфраструктурою, що дозволить запустити платіжну систему у разі виникнення збою у посередників. У цьому варіанті поширенням CBDC може займатися як центральний банк (безпосередньо на гаранті користувачів, відкритих в центробанку), так і безпосередньо банки-посередники (в такому випадку гаранті в центробанку відкривають тільки банки). До впровадження такої платіжної системи також схиляються центробанки Китаю, Канади, Швеції, Бразилії, Великобританії та ЄЦБ. Також, для спрощення інтеграції цифрової валюти, доцільно використати досвід Китаю: впровадження через соціальну та бюджетну сфери.

Важливою потенційною проблемою є ситуація, коли емітентом державної цифрової валюти виступатиме приватна

компанія. Це ризик, уразливості цифровий валюти і її контролю. Тому це питання потребує ще ретельного опрацювання та дослідження відповідного іноземного досвіду.

Список використаних джерел:

1. Цифровая валюта центральных банков: мировой опыт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://econs.online/articles/regulirovanie/tsifrovaya-valyuta-tsentralnykh-bankov-mirovoy-opyt/>.

2. Из криптовалюты в платежную систему. Facebook может сменить профиль Libra [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://tech.liga.net/technology/novosti/iz-kriptovalyuty-v-platejnuyu-sistemu-facebook-mojet-smenit-profil-libra>.

3. Цифровая валюта станет неотъемлемой частью индустрии гейминга [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://beincrypto.ru/cifrovaya-valyuta-stanet-neotemlejoj-chastyu-industrii-gejminga/>.

4. Цифровые валюты vs. Криптовалюты: В чем разница [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ru.ihodl.com/tutorials/2017-12-21/cifrovyje-valyuty-vs-kriptovalyuty-v-chem-raznica/>.

5. Как государственные цифровые валюты изменят нашу жизнь [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://vc.ru/finance/128259-kak-gosudarstvennye-cifrovyje-valyuty-izmenyat-nashu-zhizn>.

6. Цифровая гривня: какой следующий шаг? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nv.ua/biz/experts/elektronnaya-grivnya-poyavitsya-li-svoya-cifrovaya-valyuta-v-ukraine-nbu-50071239.html>.

7. Будущее национальной валюты: появится ли в Украине e-гривна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://psm7.com/emoney/budushhee-nacionalnoj-valyuty-poyavitsya-li-v-ukraine-e-grivna.html>.

Ключові слова: криптовалюта, цифрова валюта, блокчейн, центральний банк.

Ключевые слова: криптовалюта, цифровая валюта, блокчейн, центральный банк.

Keywords: cryptocurrency, digital currency, blockchain, central bank.